

Az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika védelmében

Főszerkesztői bevezető

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: B20, N01

Kulcsszavak: gazdaságpolitika, társadalompolitika, választások, aktív állam-vezérelt modell, Magyarország

A XXII. évfolyamában járó Polgári Szemle társadalomtudományi folyóirat kiemelt céljának tekinti a polgári értékű közgazdaságtani és más, hozzá kapcsolódó társadalomtudományi diszciplínák körében született kutatások közzétételét. A Polgári Szemle köré szerveződő szakértők, szerzők gondolatai nagyban elősegítették a 2010 nyarától regnáló polgári kormány első lépéseit, hiszen a nyolc év ellenzékben töltött idő alatt értékes dolgozatok, műhelymunka vitairatok, könyvek születtek a közös gondolkodás és az értéktéremtő légkör inspirációjában.

A 2010 utáni lapszerkesztési stratégiánkban kiemelt szerepet kapott az alapjaiban átalakuló gazdaságpolitika, az állam újjászervezésének tudományos rendszertani igényű bemutatása. Szerzőink nemzetközi vetületű dolgozatai a külpolitikai kérdéseken túl érintették az Európai Unió és az eurózóna-térség nehézségeit, annak magyar kihatásait. De esett szó a regionális politika, a területfejlesztés, a közigazgatás, a köz- és felsőoktatás, az egészségügy megváltozó feltételrendszeréről, vagyis a polgári kormány előtt álló államigazgatási, társadalompolitikai kihívásokról is. A 2020 utáni években szerzőink nagy figyelmet fordítottak a külső tényezők okozta gazdasági nehézségek elemzésére, sőt, közleményeikben konkrét, tudományos alapon álló megoldási javaslatokat is rendre megfogalmaztak.

Folyóiratunk tudományos besorolása folyamatosan emelkedett, szerzőink száma gyarapodott, mint ahogy a lap olvasottsága is nőttön-nőtt. Több kínai és angol nyelvű lapszámot is kiadtunk, azzal a céllal, hogy az aktív állam-vezérelt magyar nemzetgazdaság működésének tudományos igényű elemzése a nemzetközi térben is ismertek legyenek.

A 2026. április 12-i országgyűlési választásokon 16 év folyamatos kormányzás után, sorozatban megnyert országgyűlési-, önkormányzati és európai parlamenti választásokat követően a polgári kormány támogatottsága jelentősen csökkent. Ez óhatatlanul felveti, hogy szerény közreműködésünket, vagyis a polgári kormányzás programjainak, működésének tudományos elméleti alapjait, elemzéseink rezüméjét megvizsgáljuk. Vagyis, egyfajta véleményt fejtünk ki arról, hogy a Polgári Szemle tudományos műhely, alkotóközösség által képviselt tézisek, kutatások, publikált dolgozatok valóban értéktelenné, meghaladottá, pontosabban értékcsökkentté váltak-e, különösen a 2026-os választási eredmények okán, illetve következtében. Tehát a polgári kormány társadalmi támogatottságának visszaesése¹ együtt jár-e a polgári közgazdaságtan, illetve az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika devalválódásával?

Először vázoljuk – a most már mögöttünk álló - aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika lényegét! A szabadpiaci elveket alkalmazó magyar gazdaság 2010-re katasztrofális állapotba került.² Majd az új kormányzat nem csupán a keretrendszert biztosította a piacnak, hanem közvetlen beavatkozásokkal kezdte alakítani a gazdasági folyamatokat a társadalmi, illetve nemzetgazdasági célok érdekében. E modellnek a legfontosabb pillérje volt a beruházásösztönzés, melynek keretében az állam nagy léptékű infrastrukturális fejlesztésekkel, továbbá stratégiai ágazatok támogatásával növelte a termelést. A keresletszabályozás terén pedig a Keynes-i elv alapján állami kiadásokkal pótolta a kieső, illetve nem elégséges magánkeresletet. Az iparpolitika területén kiemelt szektorokat jelölt ki (például a közúti gépjárműgyártást), amelyeket alacsony adókkal, kedvezményes hitelekkel, letelepedési- és működési támogatásokkal segített. Mind az import- és működőtőke beszerzési piacokon, mind az exportpiacokon a diverzifikációra törekedett, a hagyományos Európai Uniók kapcsolatok megtartása mellett. A társadalmi újraelosztásba történő közvetlen beavatkozásokkal, adókkal és transzfereken keresztül mérsékelte a piaci egyenlőtlenségeket, a piaci ár alatt biztosította a közszolgáltatásokat (rezsicsökkentés) és az elérhető fogyasztói árakat (hatósági árszabályozás, árstop, árres-stop). A családpolitikai programban állami pénzügyi eszközökkel a gyermekvállalás, a gyermeknevelés, a lakhatás feltételeinek javítása kiemelt cél lett, amely biztosításának a belső erőforrás-vezérelt költségvetési- és gazdaságpolitika alárendelődött. A pénzügypolitika egyes számú célja a családok életminőségének és a születések anyagi feltételeinek javítása lett. 2010 után elveit tekintve ugyanaz a gazdaságpolitikai gyakorlat vált meghatározóvá, amely a dualizmus idején a Magyar Királyságban is megtapasztalható volt, amelyről Polányi Károly találóan írta, hogy a kapitalizmust is az állam építette. Az állam – szükségszerűségből és történelmi kényszerűségből – a piacok szervezésére, befolyásolására, szabályozására és ellenőrzésére vállalkozott. A dualizmus gazdaságpolitikájának reinkarnációja a 2010 utáni Magyarországon bekövetkezett.³

A 2010-es évek végére azonban egyrészt kimerültek a magyar gazdaság extenzív tartalékjai, másrészt a magyar gazdaságot is repítő nemzetközi konjunktúra akadozni látszott. A 2010-es évek végén merült fel egy intenzív növekedési pályára történő átváltás, a gazdaság magasabb hozzáadott érték előállítását célba véve⁴, ám az elvárt eredményeket főleg a külső externáliás tényezők kedvezőtlené válása miatt nem tudta kivitelezni a kormány. A Covid-19, az orosz-ukrán háború gazdasági hatásai miatt rendre gyenge gazdasági teljesítményeket szenvedtünk el, ám a pénzügyi stabilitás és az erős szociális transzferek fennmaradtak. A 2020 utáni nehezebb években is működött a fiskális expanzió, talán még magasabb fokozatba is kapcsolta, látva a társadalmi igényeket, amit egy erős monetáris expanzió kísért. A külső tényezőkből fakadó mélyebb piaci kudarcokat a kormány igyekezett kivédeni.

Annak ellenére, hogy a külső, sokszor irányított sokkok hatására a magyar gazdaság köhécselt, tapasztalhatóvá váltak a reálbéremelkedések, a családi támogatások és más egyéb állami szubvenciók is emelkedtek. Mondhatni, a társadalom a külső tényezők által determinált makrogazdasági pálya gyengélkedéséből alig érzett meg valamit, mert az állam a közhatalmi bevételi képességeit meghaladóan a széleskörű társadalmi és vállalati támogatási kereteket fenntartotta.

Méltán merül fel a kérdés, hogy a társadalomnak kedvező anyagi támogatások ellenére miért csökkent a polgári kormány támogatottsága 2026-ra? Folyóiratunk szellemisége szempontjából lényeges tisztázni, hogy devalválódott-e a kormány gazdaságpolitikája mögötti fizetőképes keresletet élénkítő aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika, illetve annak elméleti-tudományos háttere?

Tegyük egy rövid történelmi visszatekintést. Magyarországon az 1980-as évek végétől, de akár már az IMF-Világbank felé történő eladósodás kezdetétől, vagyis az 1970-es évek elejétől a neoliberális politikai befolyás, és a mögötte álló elméleti háttér fokozatosan, lépésről-lépésre felépült, majd kizárólagos szerepre tett szert.

A gyakorlatban megjelenő „vadkapitalizmus” tudományos-szemléleti háttere is fokozatosan teret nyert. A Kádár-korszak technokrata, de sok esetben politikailag nyíltan elkötelezett értelmiségének, vállalat- és államigazgatás-vezetőinek, és akadémiai-egyetemi tudós rétegének szemléletében is a neoliberális tanok kerültek előtérbe. A Washingtoni Konszenzus szellemiségét valló (átvállaló) magyar társadalomtudományi akadémiai elit kizárólagos formáló szerepre tett szert az új egyetemi tananyagok létrehozásában, és az egyetemi oktatókkal szembeni „tartalmi elvárásokban”, akár az akadémiai előmeneteli és felsőoktatási akkreditációs rendszer monopolisztikus birtoklása által is. Már évekkel a rendszerváltozás kezdete előtt a piac felsőbbrendűsége, az állam rossz tulajdonosként definiálása, az állami szabályozás és ellenőrzés idejémtúlsága lett a hivatalos tananyag. A ma már 60-70 éves korosztály – és az alattuk lévő generációk - zömének értékrendjében az „éjjeliőr állam”, a szabadpiaci modell lett az etalon és a neoliberális elméleti hegemonia és kontinuitás következtében ma is ez a tantétel. Így, a szabadpiaci tanokra képezik az egyetemeken a leendő értelmiséget hosszú évtizedek óta, illetve a jelenlegi szakértelmiség pedig ezt képviseli egyetemi-középiskolai katedrára kerülve, de a vállalatoknál és a közéletben is ez a trendi az erre az ideológiára kiképzett vezetők interpretálásában, a társadalom széles tömegei felé. Annak ellenére is, hogy az elmúlt négy évtizedben tudományosan igazoltuk, hogy eltérő jogi és kulturális közegben ugyanazokra a szabályokra, gazdasági helyzetekre az emberek – az eltérő földrajzi és történeti helyzetük okán – másképpen reagálnak. Ebből adódik, hogy gazdaság- és társadalompolitikákat nem lehet importálni. Keletről sem, de Nyugatról sem.⁵ A társadalom és a gazdaság működésében vannak formális szabályok (jogszabályok) és vannak informális tényezők (kultúra, vallási háttér, történeti bázisszemlélet), ezek pedig átúrnák a normatív (importált) tanokat, azok alkalmazhatóságát más, a jobbára kevésbé fejlett országokban. Ám annak ellenére is a neoliberális módi az elfogadott és érvényesített, hogy a világban kisebb, illetve nagyobb válságok jelentek meg, amelyekre a válaszuk, hogy a piacokat nem lehet magukra hagyni, mert a piaci szereplők között információs aszimmetriák vannak, és igazoltuk azt is, hogy a gazdasági kérdéseket nem lehet széles értelemben vett következményeik nélkül értelmezni, vagyis gazdasági döntések csak széles társadalmi kontextusban kezelhetők. Igazoltuk, hogy a költségek tetemes része bizonytalanságból, kockázatokból adódik, így a kormányzás célja, hogy a piaci bizonytalanságokat mederben tartsa, egy kockázatmérséklő hátteret alakítson ki. Igazoltuk, hogy egy feltörekvő piacgazdaságban az egykori állami tulajdon gyors privatizációja, továbbá az áruk, szolgáltatások, munkaerő és tőke áramlásának átmenet nélkül történő lehetővé tétele zavarokat, sőt nemzetgazdasági károkat okoz, mint ahogy a védővámok leépí-

tése és a protekcionista iparpolitika kellő átmenet nélküli érvényesítése is. Bemutattuk, tudományosan igazoltuk, hogy a jegybanki szerep a többes mandátum érvényesítése esetén lehet eredményes.⁶ A központi banki szerep nem csak az infláció moderálására hivatott, hanem a pénzügyi egyensúly és a gazdasági növekedés előmozdítására is, vagyis az államadósság és a vállalati szektor refinanszírozásában is kiemelt szerepe kell legyen egy felzárkózni szándékozó országban. Különösen fontos az állam szerepe egy-egy erőltetett felzárkózási periódus vagy válság idején, de akár a piaci szereplők, a kínálat és kereslet találkozásokor is, amikor a tartós monopol pozícióban lévő tartós fölényt, ezáltal tartósan extraprofitot tud realizálni a kisebb érdekérvényesítővel szemben.⁷

A 2000-es évek első évtizedének végére a rendszerváltó magyar gazdaság- és társadalompolitika rendszerválságba került. A termelési alapok, államháztartási pozíciók, a munkaerőpiac katasztrofálisan összeomlottak. A gyakorlatban igazolást nyert, hogy a magyar történeti alapokhoz és társadalmi igényekhez nem illeszkedő neoliberális modell fenntarthatatlan. 2010-től felépülő kormányzati gyakorlat az állam szerepének fokozatos visszaépítésére törekedett, amihez a tudományos háttérrel és a rendszertant igyekeztünk megteremteni. Ez az egyetemi tananyagok és a Magyar Tudományos Akadémia szellemiségének átalakulása is megkövetelte volna.⁸ De az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitikai kurzuson belül az aktív állam-vezérelt tudományos teóriát képviselők ellenzékben maradtak. A tananyagot még az államigazgatási, jogtudományi képzéseken sem sikerült átformálni, aminek a következménye lett, hogy az állami- önkormányzati irányítás szellemisége, értékrendje – az elmúlt 16 ében kibocsátott szakemberek körében és zömében - valójában neoliberális maradt. És legfőképpen a társadalom nem értette meg az állam beavatkozásának szükségességét. Noha milliók éltek a családtámogatási formák igénybevételének lehetőségével, ám a bőkezű magyar családpolitikai intézkedések logikáját elvetették. Az állam ne avatkozzon bele a családok életébe – mondták. A kis- és középvállalati szektor támogatása a társadalomba nevelt szabadpiaci szemlélet okán idegen lett, noha a munkahelyeik megmaradását és az emelkedő reálbéreket pontosan az állam aktív szerepvállalásának köszönhették. A kormányzati-költségvetési támogatásokkal elhalmozott társadalom jelentős része a kormány ellen fordult.

Az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika megértetésére és elfogadtatására irányuló törekvéseink rendre dugába dőltek. Az intézkedéseink maró gúnyt tárgyaltak.⁹ A 2010-es évek közepén a Nemzeti Bank által meghirdetett Új Közgondolkodási Program, amely az alkalmazott nem konvencionális gazdaságpolitika tudományos háttérének felépítését és tanítását exponálta volna, rögvest a Tudományos Akadémia ellenállásába ütközött.¹⁰ Ez az elutasító szemlélet lehatolt az egyetemekre is, tehát a polgári kormány gazdaságpolitikájának lényegét tanítani, elmagyarázni egyre esélytelenebb vállalkozásnak tűnt. Sajnos, még alternatív formában, a neoliberális gazdaságpolitika mellett sem lett kivitelezhető.

Annai előrelépés azonban történt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia koncepciótlanságát felismerve az alája rendelt kutatási hálózat leválasztásra került 2019-ben. Ez az intézkedés egyébiránt nyugati mintát követ, ugyanis a kiválósági rangsorokban rendre a legjobban teljesítő egyetemek rendelkeznek a kutatóintézetekkel is, de legalábbis a kutatóhálózatok teljesen függetlenek, mint pl. a német Max Planck kutatási hálózat – de semmiképpen nem az adott ország tudományos akadémiajában részesül. A magyar gyakorlat sajnos virtigli sztálinista

maradvány volt, ugyanis szovjet mintára, 1950-től kezdődött meg a kutatóintézetek MTA alá történő beolvasztása. A 2019-es szervezeti reform kutatási teljesítményösztönzésre, az intézetek függetlenségére irányuló módját a kutatók azonban máig elvetik. Hatékony ellenállásukat segíti, hogy a teljesítményhiánnyal, nemzetközi mérhetőséggel alig rendelkező Magyar Tudományos Akadémia-i tagság a kutatás szabadágáért kiállt, miközben a tagfelvételi rendszerében belterjes állapotok uralkodnak, a meritokratikus elvek nem érvényesülnek.¹¹ A más ideológiákat valló tudósokkal szemben elzárkózóak, sőt a lejáratastól sem riadnak vissza. Adott tehát egy a kommunista rendszerből áthozott kiváltságaikat őrző akadémikusi réteg és rendszer, és az ő szemléletükhöz igazodó neoliberais felfogású új bekerülő akadémikusok köre, akik a szemléletüket az egyetemekre ráerőltetik. A teljesítményhiányukra vonatkozó kritikákat figyelmen kívül hagyják, sőt, paradox módon a kiválóságukat, hitelességüket hirdetik.¹² A polgári kormányzás mellett a valóban polgári értelmiség is vereséget szenvedett, hiszen a magyar történelmi, geopolitikai adottságokhoz illeszkedő gazdasági- és társadalmi pályák tudományos igényű megalapozása megtört. Az új tudományos háttér alakítása, pontosabban az avított elméleti rendszer fenntartása nagy valószínűséggel az új kormányra magát és nézeteit ráerőltető, általunk erős kritikával illetett akadémiai elittől függ.¹³

A neoliberais akadémiai elit és az általa „kézben tartott” értelmiség a kormányzati döntések hiteltelenítésében élen járt, a társadalmi közgondolkodásban zavarokat okozott.¹⁴ A kormányzati intézkedésekkel szembeni ellenséges szellemi-társadalmi közhangulat általánossá vált¹⁵, amely a kormányzati intézkedések hatékonyságát gyengítette, így a 2026-os országgyűlési választásokon a polgári kormány gyenge támogatottságának egyik legfőbb oka lett.

Megdöbentő és elszomorító, hogy az évtizedek óta megcsontosodott, megkérdőjelezetlen, intézményen belüli hatalmi erővel fenntartott akadémikusi uralom ellen egyáltalán érdemben szót emelni is csak úgy lehetett, hogy valamilyen külső támogatottság biztosított elég háttérrel ehhez, mert egyébként elnyomásuk kizárta a belülről demokratikusan induló esetleges reformokat.¹⁶

Noha a jelen állás szerint a magyar tudományos élet, a társadalomtudományok és a Magyar Tudományos Akadémia megújítását célzó küzdelmünk elbukott, ám reménykedhetünk, hogy Magyarország szempontjából optimális, a társadalomnak is kedvező gazdasági pályák alakulnak ki hosszabb távon, amelyekhez értékálló elméletek születnek, és a gazdaság működése magába szívja majd a kelet-közép európai helyzetünkből adódóan az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika továbbfejlesztett változatát.

Folyóiratunkban tehát folytatódnak az értékalkotó kísérletek, tudományos elemzések.

Érdeemes *Polgári Szemlét* olvasni!

Budapest, 2026. 05. 03.

Prof. Dr. Lentner Csaba egyetemi tanár
a *Polgári Szemle* főszerkesztője

JEGYZETEK

- 1 A választási vereség, mint politikai végeredmény tényként kezelendő, aminek magyarázatára Mráz Ágoston Sámuel e lapszámban közzétett tanulmánya szolgál.
- 2 Emlékezzünk vissza a 80 százalékos feletti GDP-arányos államháztartási adósságra, a lakossági és vállalati szektor, továbbá az önkormányzatok katasztrofális eladósodottságára, amely jobbára deviza elszámolású hitelekben jelentkezett, a 12 százalékos feletti munkanélküliségi rátára, a jelentős IMF-Világbank hitelek gazdaságpolitikai függetlenséget terítő körülményeire.
- 3 Lásd bővebben: Lentner Csaba (2019): A magyar állampénzügyek fejlődéstörténete a dualizmus korától napjainkig. L'Harmattan, Budapest, angolul megjelent: Lentner, Csaba (2020): East of Europe, West of Asia. L'Harmattan Publishing, Paris
- 4 Lásd bővebben: Parragh László – Patai Mihály – Lentner Csaba (2015): Magyarország a változó világban. Szerkesztette Lengyel Klára, Tóth Lajos Péter. Éghajlat Kiadó, Budapest. Angolul megjelent: Parragh – Patai – Lentner (2019): Hungary in a Changing World. Éghajlat Publishing House. Online felületen: <https://www.youtube.com/watch?v=DPLSPcAwDwo&t=1s>; <https://www.youtube.com/watch?v=ux-EJBpiqQI>; <https://www.youtube.com/watch?v=Ijg3Ou9BjyY&t=522s>
- 5 A szocialista tervgazdasági rendszer elmélete és gyakorlata a Szovjetunióból, míg a neoliberais piacgazdaságé Nyugatról került átvételre. Erőszakos, illetve erőltetett módon. A hazai termelőerők igényeihez és a történelmi adottságokhoz egyik sem illeszkedett.
- 6 A neoliberais akadémiái elittel a verbális ütközések száma, tartalma csak terebélyesedett, különösen annak tükrében, hogy a neoliberais, sok esetben avított, Magyarországra optimálisan nem illeszthető gazdaságpolitika elméleti háttérét adták, a baloldali kormányok megszorító csomagjainak, vagy a deviza túlhitelezésnek elméleti (tehát pozitív kicsengésű) alapozását szolgálták, tudományos publikációs és tananyagformáló tevékenységükben képviselték.
- 7 Például az energia-közüzemi közszolgáltatások területén, üzemanyag-, vagy élelmiszerpiacon. A vásárlónak nincs alternatívája, lét-, illetve közszükségletét más piaci szereplőtől nem tudja kielégíteni. Így adódik a kínálatot biztosító vállalkozásnál, hogy piaci verseny nélkül monopol árat diktáljon. Ezen a ponton szükséges, hogy az aktív állam-vezérelt gazdaságpolitika jegyében az állam beavatkozzon.
- 8 A regnáló tantételek körében máig széleskörű az 1995-ös Bokros-csomag oktatása és elfogadottsága, a deviza-hiteles probléma „elfelejtése”, vagy bagatellizálása, sőt, az állami konszolidációk nyílt (értsd káros) megítélése. Az akadémiái elit a korábbi neoliberais kormányok gazdaságpolitikai gyakorlatának elméleti háttérét biztosította, a gazdasági ideológia fenntartásában máig aktív szerepet vállal. Lásd a piaci alapú egészségügyi szolgáltatások kiterjesztésének ismételt szorgalmazását, vagy a nyugdíjrendszer expanzív kereteinek leépítését. És így, ennek szellemiségében telt el az elmúlt 16 év is. A társadalomtudományokban a polgári kormány ellenzékben maradt.
- 9 A gazdasági intézkedésekhez hasonló ellenszenv alakult ki a művészetek, a kultúra területén is. A színházak repertoárjában a kormányon és politikai metodikáján élcelődő színdarabok lettek a közkedveltek. A regnáló hatalom lejáratása, működési elveinek megkérdőjelezése gőzerővel folyt az eltelt 16 évben.
- 10 Online felületről: <https://www.youtube.com/watch?v=Euv7SAxWAKU> Időközben az MTA honlapjáról törölték a korabeli állásfoglalást.
- 11 Lásd az MTA működésének problémáit, következményeit még bővebben: Dobránszky János (2026): Corruptio in Scientia in Hungarica – Eltorzult tudósi alkat, zsákutcás Magyar Tudományos Akadémia – károsodás-lemző, állapotértékelési jelentés. DyTh Kiadó <https://m2.mtmt.hu/gui2/?mode=browse&params=publication;36975836>
- 12 Mindezek gazdag „leletanyagát”, tényfeltárását olvashatja a közönség a Polgári Szemle hasábjain, akár a korábbi lapszámainkban, akár a jelenlegiben, a XXI. és XXII. évfolyamokban. <https://polgariszemle.hu/archivum/234-2025-majus-21-evfolyam-1-3-szam>; <https://polgariszemle.hu/archivum/239-2025-oktober-21-evfolyam-4-6-szam>; <https://polgariszemle.hu/aktualis-szam/246-nemzetkozi-kapcsolatok-tortenelem/1410-do-members-of-the-hungarian-academy-of-sciences-exhibit-competitive-performance-a-scientometric-and-empirical-analysis1>
- 13 2025 tavaszán széles körű elégedetlenség és reformhangulat bontakozott ki a Magyar Tudományos Akadémia

működésével és tudományos pályázati gyakorlatával szemben. A jobboldali véleményformálók fellépésének hatékonyságát azonban (főleg) nem az ellenoldali (baloldali, liberális) értelmiség gyengítette le, hanem éppen a „sajátjaink” megnyilvánulása. Hasonlással élve, amikor a spanyol bikaviadalokon előfordul az a ritka eset, hogy a bika legyőzné a torreadort, de a mentése érdekében bohócok futnak be a pályára, akik elterelik a bika figyelmét, miközben a sérült torreador kimenekülhet az arénából. Az MTA elleni fellépésünk is ezzel a szomorú akkorddal zárult. A „bohócok” sajnos sikeresen térítették el a polgári kormány figyelmét egy új akadémiai törvény megalkotásáról. Tisztelet azoknak a baloldali, liberális (nem igazoltan jobboldali) tudósoknak, akiket e lapszámban elhelyezett további tanulmányomban citálok, akik évek óta éles kritikával, jobbító szándékú megnyilvánulásokkal illetik az MTA működését.

- 14 A polgári kormány családpolitikai támogatásait a családok életébe történő állami beavatkozásnak aposztrofálta, támadta a kormány ipartelepítési politikáját, a kkv-szektor szubvencionálását a piaci elvek megsértésének tartotta. A lakossági-, vállalati, önkormányzati devizahiteles konszolidációkat nem piacokonform eszköznek tartotta számos akadémikus.
- 15 Az akadémiától, annak szellemiségétől „lefolyva”, az egyetemi képzésekig, az egyetemet végzettekig, az általuk tanított, vezetett emberekig bezárólag évtizedeken át, évtizedek óta tart egy szabadpiaci, neoliberais szemlélet oktatása, érvényesülése, amely az értelmiség, a társadalom gondolkodásába mélyen beleivódott.
- 16 Az átmeneti eredménytelenség ellenére is kiemelendő, hogy a jobbító kritikáinkat és akadémiai reformjavaslatainkat csak egy „virtuális” kormányzati háttér mellett tehattük meg 2025-2026-ban. Belülről a Magyar Tudományos Akadémia nem reformálható meg.